

Çocuk ve Adölesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı

ÇALIŞTAY RAPORU

 12 Mayıs 2025

 TÜSEB
Koşuyolu Yerleşkesi
İstanbul

tacesse.tuseb.gov.tr

Başkanın Mesajı

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) sağlık bilimleri ve teknolojileri alanında sistematik bir temelde yapılan inovatif çalışmalara öncülük etmekte, uygulayıcılara ve araştırmacılara bilimsel, teknik ve mali destek sağlamaktadır. Bu kapsamda, sağlık sektöründe yerli ve millî bir Türkiye misyonu ve Ar-Ge odaklı uluslararası lider bir kuruluş olma vizyonuyla hareket etmektedir. “İnsan Sağlığı İçin Bilim ve Teknoloji” şiarıyla, sağlık sektörüne yeni ivme ve enerji kazandırma amacı gütmektedir. Türkiye'nin rekabet gücünü artırmak ve sürekli kılmak için ülkemiz ve insanlığa değer katma potansiyeli barındıran her türlü bilimsel ve teknolojik çalışmayı desteklemektedir.

Türkiye Anne Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü (TAÇESE) TÜSEB bünyesinde kuruluna dokuz enstitüden biridir. “Sağlıklı Anne, Sağlıklı Çocuk, Sağlıklı Nesiller” şiarıyla, “Anne, çocuk ve ergen sağlığı ile ilgili hastalıkların nedenlerinin belirlenmesi, önlenmesi, teşhis ve tedavilerine yönelik teknik ve yöntemlerin üremi, kullanılması ve bunlardan yararlanılmasını sağlamak; bu maksatla özel, vakıf veya kamu sektöründe ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve ortaklıklar yapmak; bu alanlardaki girişimciliği desteklemek” Enstitümüzün amaçları arasında yer almaktadır.

Faaliyet alanımıza giren çocukluk ve ergenlik dönemleri, bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemler olarak bilinmektedir. Erken yaşlarda sağlanan yeterli sağlık hizmetleri ve destekleyici çevreler, çocukların ve gençlerin gelişim potansiyellerini en üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda sağlıklı bir toplum elde etmek için bu özellikli yaşam dönemlerine yönelik uygun sağlık politikaları geliştirilmesi ve uygulanması elzemdir.

Konuya özel sorunların tartışılmasını sağlamak üzere “Çocuk ve Adolesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı” düzenlemiş bulunmaktayız. Çalıştayda, Enstitümüz, Sağlık Bakanlığı temsilcisi, üniversiteler, çocuk dernekleri, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörden alanında uzman isimleri bir araya getirmiştir. Ülkemizin yerleşme ve millileşme hedefinden hareketle sağlık bilim ve teknolojilerine katkı sağlamak misyonu ile düzenlediğimiz çalıştayda katılımcılara kurum hakkında bilgilendirme yapılmış, paydaşlarımızla işbirliği yapılabilecek projeler önerileri değerlendirilmiş, projelerin sağlık ekosistemine katkı sağlayacak senaryoları ve sonuçlarını tartışılmıştır. Çalıştay kapsamında ortaya konan görüş ve öneriler sistematik biçimde raporlanarak, ilgili üniversiteler ve meslek kuruluşlarının değerlendirmelerine sunulmuştur.

Sonucun ülkemize hayırlı olması temennisiyle...

Prof. Dr. Şirin Güven

Türkiye Anne Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü Başkanı

Çocuk ve Adölesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı

TÜSEB - Koşuyolu Yerleşkesi

12 MAYIS 2025 • İSTANBUL

Kurullar

BAŞKAN

Prof. Dr. Şirin Güven

Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü

DÜZENLEME VE YÜRÜTME KURULU

Prof. Dr. Hüseyin Dağ

Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü

Prof. Dr. Aysu Türkmen Karaağaç

Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü

Doç. Dr. Aylin Yetim Şahin

Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü

Doç. Dr. Özlem Özaydın

Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü

RAPORTÖR

Özlem Köksal

Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü

KATILIMCILAR

Prof. Dr. Şirin Güven

TAÇESE Başkanı

Fatih KARADEMİR

TÜSEB Dış İlişkiler Daire Başkanı

Batuhan YEŞİLYURT

TÜSEB Proje Yönetimi ve Destek Daire Başkanı

Doç. Dr. Aylin YETİM ŞAHİN

TAÇESE Başkanlığı - Akademisyen

Doç. Dr. Hüseyin DAĞ

TAÇESE Başkanlığı - Akademisyen

Doç. Dr. Aysu TÜRKMEN KARAAĞAÇ

TAÇESE Başkanlığı - Akademisyen

Doç. Dr. Özlem Özaydın

TAÇESE AR-GE Uzmanı

Özlem Köksal

TAÇESE İstatistikçi

Prof. Dr. Zeynep İnce

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi

Prof. Dr. Özlem Tekşam

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve

Hastalıkları ABD

Prof. Dr. Gülbin Gökçay

İstanbul Üniversitesi Çocuk Sağlığı Enstitüsü Müdürlüğü

Prof. Dr. Ömer Faruk Beşer

İstanbul Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve

Hastalıkları ABD

Prof. Dr. Bülent Karadağ

Marmara Tıp Fakültesi Çocuk Göğüs Hastalıkları

Prof. Dr. Ali Bülbül

Şişli Hamidiye Etfal Hastanesi Sarıyer Yerleşkesi

Prof. Dr. Ozan Özkaya

İstinye Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

ABD

Prof. Dr. Semra Çetinkaya

Dr. Sami Ulus Kadın Doğum Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları

Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi

Prof. Dr. Z. Ülker Altınar

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Enfeksiyon

Prof. Dr. Sinem Akgül

Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Ergen Sağlığı Bilim Dalı

Eyüp Coşkun

İstanbul Üniversitesi Çocuk Koruma Merkezi

Dr. Sevilcan Başak Ünal

UNICEF Temsilcisi

İçindekiler

Başkanın Mesajı	1
Kurullar	3
1.1 Çalıştayın Amacı	7
1.2 Özet	7
1.3 Çalıştay Programı	8
1.4 Çalıştay Uygulama ve Analiz Yöntemi	9-13
2. Kapsam Değerlendirmesi	14-15
3. Değerlendirme ve Sonuç	16

Tablolar

Tablo 1. Anne Sağlığında Güncel Sorunlar ve çözüm nerileri alıştay Programı	8
Tablo 2. Anne Sağlığı Alanlarında ne çıkan Konular	14-15

Şekiller

Şekil 1. Anne Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı A) Davetiye; B) Program	8
Şekil 2. TÜSEB Sağlık Modelleri	10
Şekil 3. TÜSEB Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü (TAÇESE) Personeli	10

1. Anne Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı

1.1 Çalıştayın Amacı

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü (TAÇESE) bünyesinde 12 Mayıs 2025 tarihi pazartesi günü yapılan çalıştayın amacı; çocukluk ve ergenlik dönemlerinde bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini destekleyerek, sağlıklı bir toplumun temellerini atmak amacıyla bu yaş gruplarına yönelik etkili projeler, sağlık politikaları planlanması ve geliştirilmesidir.

1.2 Özet

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü (TAÇESE) tarafından gerçekleştirilen Çocuk ve Adolesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı, üniversite, dernek, sivil toplum ve kamu çalışanları ve akademisyenlerden oluşan çalışma grubu tarafından gerçekleştirilmiştir. TÜSEB'in misyon, vizyon, üçlü sarmal modeli kapsamında faaliyet alanlarına dahil edilmesi gereken başlıklar gündeme getirilmiştir. Çalıştayda TAÇESE'nin yürüttüğü faaliyetler, insan kaynağı kapasitesi, mevcut projeleri ve stratejik hedeflerine ulaşmada gereksinim duyduğu alanlar değerlendirilmiş; sorunlara yönelik teknoloji tabanlı çözüm önerileri ile bu çözümlerin klinik, aile ve toplum boyutundaki etkileri ele alınmıştır.

Mottomuz olan "Sağlıklı anne, sağlıklı çocuk, sağlıklı nesiller" hedefimize ulaşmak için gerekli çalışmalar değerlendirilmiştir. Bu kapsamda yapılan görüşmelerde, ihtiyaca yönelik yenilikçi projeler belirlenmesi amacıyla dernekler kendi üyeleri ile kapsam analizleri yapmayı planlamıştır.

Son olarak, hedeflere ulaşabilmek adına izlenmesi gereken stratejilerin de çalıştay katılımcıları tarafından analizi gerçekleştirilmiştir. TAÇESE' nin nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini konusunda strateji ve strateji politikaları üzerinde fikirlerini beyan ederek katkıda bulunmuşlardır. Uluslararası proje deneyimi olan kamu kurumlarıyla yapılacak eşgüdümlü çalışmalar, çalıştay çıktılarının sağlık politikalarına ve uygulama rehberlerine dönüşmesine katkı sağlayacaktır. Çalıştay sonucunda ortaya çıkan strateji, uygulamada izlenecek yol haritası sunularak TÜSEB TAÇESE Çocuk ve Adolesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı sonlandırılmıştır.

1.3 Çalıştay Programı

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü (TAÇESE) bünyesinde 12 Mayıs 2025 Pazartesi günü yapılan çalıştay programı ve katılımcıların davetinin amacı; çocukluk ve ergenlik dönemlerinde bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerini destekleyerek, sağlıklı bir toplumun temellerini atmak amacıyla bu yaş gruplarına yönelik etkili projeler, sağlık politikaları geliştirilmesi ve uygulanmasıdır (Şekil 1).

Şekil 1. Çocuk ve Adolesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştay A) Davetiye; B) Program

Tablo 1. Çocuk ve Adolesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştay Programı

SAAT	OTURUM	KONUŐMACI
09.00 - 09.30	Kayıt	-
09.30 - 10.00	Açılıő Konuőmaları	Prof. Dr. Şirin GÜVEN – Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü Başkanı Doç. Dr. Murat SARĖIN – TÜSEB Başkan Yardımcısı
10.00 - 10.15	Türkiye Anne Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü Faaliyetleri	Doç. Dr. Özlem ÖZAYDIN – TAÇESE ARGE Uzmanı
10.15 - 10.30	TÜSEB Proje Destekleri	Batuhan YEŞİLYURT – TÜSEB Proje Yönetimi ve Destek Daire Başkanı
10.30 - 10.45	Sağlıkta Uluslararası Yenilikçi İőbirlikleri	Fatih KARADEMİR – TÜSEB Dış İlişkiler Daire Başkanı
10.45 - 11.00	Ara	-
11.00 - 12.30	Grup Çalışması	-
12.30 - 13.00	Tartıőma ve Kapanıő	-

1.4 Çalıştay Uygulama ve Analiz Yöntemi

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü (TAÇESE) tarafından gerçekleştirilen Çocuk ve Adolesan Sağlığında Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayına üniversite, dernek, sivil toplum ve kamu çalışanları ve akademisyenlerden oluşan çeşitli katılımcılar katkı saęlamıőtır. Çalıştay hibrit (yüz yüze ve çevirim içi katılımlı) olarak gerçekleştirilmiő olup çalıştayda katılımcıların ortak görüşlerini açıkça beyan ettikleri bu tür çalışmalarda, çatı ve alt alan derneklerinin deneyimlerinden yararlanarak hedeflere daha etkin biçimde ulaşılabileceği ve çıktıların uygulama düzeyinde daha verimli sonuçlar doğurabileceği öngörülmektedir. Dolayısıyla, katılımcıların kapsamlı bir analizi gerçekleştirilerek elde edilen sonuçlara göre rapor yazılmıőtır.

Çalıştayın açılıőı TAÇESE Başkanı Prof. Dr. Şirin Güven tarafından yapılmıştır. Katılımcıların kendini tanıtması ile devam edilmiştir. Akabinde Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı (TÜSEB) tanıtılmış ve TAÇESE' nin misyon, vizyon ve mottosu belirtilmiştir.

Prof. Dr. Şirin GÜVEN

TAÇESE Başkanı

Ekibimiz

Prof. Dr. Aylin YETİM ŞAHİN

Akademisyen

Doç. Dr. Hüseyin DAĞ

Akademisyen

Doç. Dr. Aysu TÜRKMEN KARAĞAÇ

Akademisyen

Doç. Dr. Özlem ÖZAYDIN

Ar-Ge Uzmanı

Özlem KÖKSAL

İdari Personel

Şekil 3. TÜSEB Türkiye Anne, Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü (TAÇESE) Personeli

TÜSEB Proje Yönetimi ve Destek Daire Başkanı Batuhan Yeşilyurt kendi birimini, biriminin TÜSEB içindeki yerini ve faaliyetlerini kısaca özetlemiştir;

TÜSEB, 2014 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından özel imtiyazlarla kurulmuş, sağlık alanına özgü teknoloji üretimi ve transferine odaklanan stratejik bir araştırma ve proje destek kurumudur. Robert Koch gibi prestijli kurumlar örnek alınarak yapılandırılan TÜSEB'in temel amacı;

- Türkiye'nin sağlık endüstrilerinde yerli üretim kapasitesini geliştirmek,
- Yüksek katma değerli sağlık teknolojileri üretmek,
- Finansal ve yapısal destek politikaları oluşturarak projeleri ticarileştirmektir.

Proje Yönetimi ve Destek Dairesi ise iki ana eksen üzerine yapılandırılmıştır:

- Akademik Araştırma Destekleri: Doktor öğretim üyeleri, doçentler ve profesörlere yönelik, temel bilimsel araştırmaların desteklenmesi, yayın ve laboratuvar çalışmaları için bütçelendirme
- Üreten Sağlık Destekleri (2024 Vizyonu)

Bu yapılanmayla birlikte TÜSEB, koruyan, geliştiren ve üreten üçlü vizyonu ile hareket etmektedir. Finansal destek politikaları incelendiğinde, TÜSEB'in sunduğu desteklerin kapsamı

ve miktarı, Türkiye’de benzeri olmayan seviyelere ulaşmıştır. Örneğin; lisans öğrencileri 50.000 TL’ye kadar, yüksek lisans / doktora 200.000 TL’ye kadar, yeni doçentler ve klinik araştırmacılara 3.000.000 TL’ye kadar destek ödenebilmektedir. Stratejik proje grupları ise 90 - 100 Milyon TL’ye kadar proje desteğinden yararlanabilmektedirler.

Destekler sadece bireysel araştırmaları değil, ekip çalışmaları, personel maaşları, burslar ve malzeme giderlerini de kapsamaktadır.

Öne çıkan projeler ve etkilerinden bahsederken Genom Projesi örnek gösterilebilir. Bu proje 428 Milyon TL bütçeli büyük ölçekli genetik araştırma projesidir.

TÜSEB Proje Yönetimi ve Destek Daire Başkanlığı toplamda 20’nin üzerinde özel proje ile 2,5 - 3 Milyar TL’lik aktif bütçe kullanmaktadır. Bugüne kadar 1.600’den fazla aktif proje, 40.000 fikir/proje önerisi incelenmiştir. 6 yılda 1 milyar TL’den fazla fon kullanılmıştır. Bu yıl ilave 1 milyar TL daha yatırım yapılmaktadır.

Odak alanlar arasında ilaç geliştirme, yapay zeka uygulamaları, biyomalzemeler, tanı teknolojileri, tıbbi cihazlar yer almaktadır.

Sayın Yeşilyurt konuşmasına proje başvuru süreci ve değerlendirme sisteminin yapısını açıklayarak devam etmiştir;

TÜSEB, tüm başvuruları TÜSEB Bilgi Yönetim Sistemi (TBYS) üzerinden almaktadır. Bu kapsamda süreç; ön değerlendirme (stratejik uyum analizi), proje çağrısı (uygun görülen fikir sahiplerine davet), bilimsel değerlendirme (uzman hakemler tarafından detaylı inceleme), sonuçlandırma ve yürütme (hibe miktarının belirlenmesi, izleme ve raporlama) ile sonuç raporlaması (geri bildirim, başarı analizi ve yaygınlaştırma) adımlarından meydana gelmektedir.

TÜSEB’in "kızıl elması", Türkiye menşeli bir sağlık ürününü küresel bir marka haline getirmektir. Yerli kalp-akciğer makinesi gibi projeler bu vizyonun öncü örnekleridir.

Sonuç olarak TÜSEB “Koruyan, Geliştiren ve Üreten Bir Türkiye” sloganıyla, ülkenin dışa bağımlılığını azaltarak, yerli sağlık sanayisini güçlendirmek amacıyla: genç araştırmacılara, akademisyenlere, özel sektör paydaşlarına doğrudan ve güçlü bir destek sunmaktadır.

Programın devamında TÜSEB Dış İlişkiler Daire Başkanı Fatih Karademir kendi birimini, biriminin TÜSEB içindeki yerini ve faaliyetlerini kısaca özetlemiştir;

TÜSEB, kurumun uluslararası fon mekanizmalarına erişim stratejileri ve çok taraflı iş birlikleri konusundaki kurumsal kapasitesi hakkında bilgi paylaşımında bulunmuş; çalıştay kapsamında dile getirilen proje fikirlerinin Avrupa Birliği, UNICEF ve WHO gibi uluslararası platformlarla eşleştirilebilmesine yönelik önerilerde bulunmuştur.

TÜSEB, sağlık alanında hem dahili hem de harici araştırma ve ürün geliştirme kapasitesine sahip, National Institutes of Health (ABD), Max Planck Institute (Almanya), RIKEN (Japonya),

Medical Research Council (İngiltere) ve INSERM (Fransa) gibi saygın kurumlarla eşdeğer yapıya sahip bir kamu araştırma kuruluşudur.

Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, TÜSEB'in küresel ölçekte görünürlüğüne ve etki kapasitesini artırmak amacıyla; sağlık bilimleri ve teknolojileri alanında uluslararası iş birliklerinin geliştirilmesi, Avrupa Birliği ve uluslararası fon kaynaklarından azami düzeyde faydalanılmasının koordine edilmesi ve nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesine katkı sağlanması yönünde çalışmalar yürütmektedir. Başkanlık, kurumlar arası etkileşimleri güçlendiren, çok paydaşlı proje geliştirme süreçlerini destekleyen ve diplomatik-bürokratik kabiliyetiyle stratejik katkı sağlayan bir birimdir. Halihazırda açık veya dönemsel olarak yayımlanan fon çağrılarında Horizon Europe (örneğin Maternal & Child Health, Digital Health), UNICEF (yeni doğan izlem sistemleri), UNFPA ve WHO programları yer almaktadır. Kamu kurumlarının bu tür projelerde yer alması, siyasi ve yapısal güvence sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Söz konusu çağrılarının belirli dönemlerde açılıp kapandığı dikkate alındığında, düzenli takibi hayati önemdedir. TÜSEB Dış İlişkiler Daire Başkanlığı bu süreci sürekli olarak izlemekte ve ilgili birimleri proaktif şekilde bilgilendirmektedir. Özellikle Horizon Europe kapsamında çocuk ve adolesan sağlığına yönelik projeler öncelikli alanlar arasında yer almaktadır. UNICEF'in yeni doğan izlem sistemleri, toplum farkındalığını artırmaya yönelik kampanyalar ve saha odaklı sosyal inovasyon araçları bu bağlamda destekleyici mekanizmalar sunmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarıyla yapılacak ihtiyaç analizleri ve toplumsal etkiyi önceleyen çok paydaşlı projeler, uluslararası fon sağlayıcılar tarafından öncelikli olarak değerlendirilmektedir.

Proje başvurularında sivil toplum kuruluşları, akademik kurumlar, yerel yönetimler, dernekler ve özel sektör temsilcileri ile kurulacak ortaklıklar; hem başvuru sürecinin başarısını artırmakta hem de proje çıktılarının kamu hizmetlerine entegre edilebilirliğini mümkün kılmaktadır. Ayrıca geliştirilecek projelerin sadece ulusal değil, küresel ölçekte karşılık bulabilecek sürdürülebilir çözümler üretmesi, desteklenme olasılığını da artırmaktadır. Bu kapsamda, ulusal araştırma kurumları, uzmanlık dernekleri ve kamu kurumları arasında geliştirilecek konsorsiyum modelleri, sahadan gelen sorunların bilimsel çıktılara dönüştürülmesini kolaylaştıracaktır.

TÜSEB için sahadaki gerçek ihtiyaçlara dayalı çözümler önceliklidir. Sağlık alanında doğrudan hizmet sunan hekimler, hemşireler, ebe ve diğer sağlık profesyonelleri ile sivil toplum kuruluşları; bu sorunları birebir gözlemleyen paydaşlar olarak en doğru ihtiyaç tespitlerini yapabilme konumundadır. Bu nedenle sosyal çözüm modellerinden tıbbi cihaz ve tanı kitlerine kadar geniş bir yelpazede bilimsel proje geliştirme potansiyeli bulunmaktadır. Çocuk ve kadın sağlığı alanında yerli ve uygulanabilir modellerin geliştirilmesi, TÜSEB'in öncelikli hedefleri arasında yer almaktadır. Bu süreçte, sahadan gelen her bir öneri bilimsel ve fonlanabilir bir projeye dönüştürülebilir potansiyele sahiptir.

2. Kapsam Değerlendirmesi

Katılımcıların aktif şekilde görüşlerini dile getirdiği etkileşimli genel değerlendirme bölümünde önemli noktalar öne çıkmıştır. TÜSEB konuşmacıları, katılımcı derneklere elektronik posta yoluyla ulaşmanın etkinliği artıracaklarını belirtmiştir. Katılımcılar ise üniversite öğrencilerinin ve asistanların BAP derslerine yoğun ilgi gösterdiğini, TÜSEB projeleri hakkında daha fazla bilgilendirme yapılması hâlinde katılımın artacağını ifade etmiştir. Ayrıca, TÜSEB projelerine dair özel toplantılar düzenlenebileceği ve bu toplantılarda kabul edilmiş örnek projelerin paylaşılmasıyla farkındalığın artacağı belirtilmiştir.

TAÇESE, 2025 yılı için belirlediği hedefler doğrultusunda, bazı maddelere yönelik proje yazımını planladığını, özellikle koruyucu sağlık ve politika geliştirme konularına öncelik verdiklerini açıklamıştır. Bununla birlikte, sivil toplum kuruluşlarının tespit ettiği okul güvenliği gibi daha birçok önemli konu başlığı olduğu vurgulanmıştır.

Katılımcılar, bu çalıştayın önemli bir başlangıç olduğuna dikkat çekmiş ve her derneğin kendi içinde proje önerileri geliştirmesinin uygun olacağını ifade etmiştir. Örneğin, çocuk göğüs hastalıkları alanında uzman bir katılımcı, her dernekten üç olası proje fikrinin ortaya çıkarılabileceğini önermiştir. Genel kapsamlı dernekler ile daha özelleşmiş yapıya sahip derneklerin birlikte, birbiriyle uyumlu ve birbirini tamamlayan projeler üretmesinin önemli olduğu dile getirilmiştir.

Tablo 2' de çocuk ve adolesan sağlığı alanlarında gerçekleşmesi öngörülen kliniksel hedefler başlık altında dile getirilen sorunlar katılımcılara sunulmuş ve bu alanlarda proje geliştirilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Ayrıca, çatı derneklerin daha geniş ve kapsayıcı yapıda düşünülmüş projeler üretmesinin daha zor ancak bir o kadar da önemli olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, herkesin proje konusu önermesi teşvik edilmiş, ancak Türkiye'nin önceliklerinin doğru saptanması gerektiği hatırlatılmıştır.

Katılımcılar, güçlü bir beyin fırtınası yapılarak bütün derneklerden 2.000'e yakın proje fikri üretilebileceğini, bu fikirler arasından önceliklendirme yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu fikirlerin inovatif, uygulanabilir ve sürdürülebilir olması TÜSEB desteği açısından kritik görülmüştür.

Katılımcılar TÜSEB'in öncelikli alanları yalnızca anne ve çocuk takibiyle sınırlı kalmaması gerektiği; eğitici eğitimi, Türki Cumhuriyetleri ve destek talep eden ülkelerle yürütülecek iş birliklerini içeren eğitim projelerinin de kapsanması gerektiği önerilerini sunmuştur. TÜSEB Dış İlişkiler Daire Başkanlığı, çalıştayda dile getirilen yenilikçi proje fikirlerinin uluslararası fon çağrılarına (örneğin Horizon Europe, UNICEF, UNFPA) uygun hale getirilmesi amacıyla rehberlik sağlamaya ve bu fikirleri eşleştirme süreçleri ile desteklemeye hazır olduğunu ifade etmiştir. Bu

kapsamda, derneklerin proje hazırlık sürecine aktif olarak dahil edilmesi ve gerekli teknik/bürokratik kapasitenin geliştirilmesine yönelik iş birlikleri önerilmiştir.

Bunun yanı sıra aile hekimliğinin sağlıklı nesiller yetiştirme açısından çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Halk eğitimi, aile hekimlerinin eğitimi ve pediatri alanında gerçekleştirilecek eğitim çalışmalarıyla sağlıklı çocuklar ve toplum oluşturma mümkün olduğunu belirtilmiştir. Eğitim seferberliğinin bir proje olarak kurgulanabileceği ve bu kapsamda belediyeler, kreş öğretmenleri gibi geniş kitlelere ulaşılabileceği ifade edilmiştir.

Ayrıca, aile hekimliği protokollerinin netleştirilmesi ve aile hekimlerinin yönlendirme yapabileceği referans noktalarının belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Örneğin, bir aile hekiminin hangi durumda nasıl hareket edeceği, elde edilecek çıktının ne olacağı ve maliyetinin ne kadar olacağı netleştirilmelidir. Katılımcılar, inovatif projelerin bu bağlamda büyük önem ve taşıdığını belirtmişlerdir.

Bununla birlikte katılımcılar TÜSEB – TAÇESE faaliyetlerinin sahada daha fazla duyurulmasına ihtiyaç olduğu belirtmişlerdir.

Tablo 2. Çocuk ve Adolesan Sağlığı Alanlarında Öne Çıkan Konular

KONULAR
Sağlıkta dijitalleşme adımları ile tele tıp ve e-sağlık uygulamalarının çocuk ve adolesan sağlığı alanında kullanımının yaygınlaşması, klinik anlamda tanı ve tedavi gibi hizmet imkânlarının ortaya konulabilmesi
Teknolojik gelişmeler ve yapay zekâ teknolojilerinin hayata tam entegre edilmesi ile çocuk ve adolesan hekimlerinin iş yükünün kolaylaşmasına yönelik çalışmaların planlanması
İlaçların sofistike tedavi sistemlerinin geliştirilmesi ile kronik tedavisinde başarı oranının artırılmasına yönelik çalışmaların planlanması
Sağlık alanında ileri teknolojik uygulama, ürün ve cihazların rutin olarak kullanılmaya başlanması, yapay zekâ, giyilebilir, robotik ve otomasyon teknolojilerinin sağlık sektöründe rutin kullanımı ile hizmetlerin kapsam ve kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmaların planlanması
Sağlıkta klinik önemi olan yüksek teknoloji ürünlerinin maliyetlerinin düşmesi ile hastaların ulaşılabilir hale gelmesine yönelik çalışmaların planlanması
Çocuk ve ergen sağlığında sağlık ekosisteminin bileşenlerinin oluşturulmasına yönelik çalışmaların planlanması
Biyoteknoloji, nanoteknoloji ve biyomalzeme bilimi gibi disiplinlerin çıktılarının çocuk ve adolesan sağlığı alanına uygulanabilmesi ile çeşitli hastalıklara yenilikçi tanı ve tedavi yaklaşımlarının geliştirilmesi alternatif ve etkin tedavi olanakların sağlanmasına yönelik çalışmaların planlanması

Aile hekimlerinin farkındalığının arttırılması, sevk ve kontrol süreçlerinin hatırlatıcı bilgilendirme eğitimlerinin verilmesi

Yenidoğanın anneyle etkileşimimin arttırılması yönelik eğitimlerinin verilmesi

Anne ile çocuk ve adolesan ilişkilerinin arttırılması yönelik eğitimlerinin verilmesi

Adolesanlarda klinik bakış açısı ile bağımlılıklara (tütün/dijital bağımlılık) yönelik çalışmalar planlanması

3. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Türkiye Anne Çocuk ve Ergen Sağlığı Enstitüsü tarafından düzenlenen çocuk ve adolesan sağlığında sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik çalıştay sağlık ve sağlık ilişkili kamu, özel sektör ve üniversitelerden katılım ile gerçekleştirilmiştir.

Çalıştay ile TÜSEB ve Enstitümüz çeşitli paydaşlara tanıtılmış, konu özelinde sorunlar tartışılmış ve gerçekçi çözüm önerileri üzerinde değerlendirmeler yapılmıştır. Bununla birlikte çocuk sağlığı alanında faaliyet gösteren dernekler ile ileriye yönelik işbirliği geliştirme ve yenilikçi projeler yapmak üzere fikir birliği sağlanmıştır.

Bu raporun TÜSEB TAÇESE ve ilgili paydaşlarca değerlendirilerek; multidisipliner ve/veya interdisipliner iş birlikleri çerçevesinde proje üretimini kolaylaştıracak stratejik adımların atılmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Elde edilen verilerin, "Sağlıklı Anne, Sağlıklı Çocuk, Sağlıklı Nesiller" noktasında sağlık profesyonellerine, sağlık ilişkili kamu, kurum ve kuruluşları ile uluslararası ve Türkiye odaklı literatüre değerli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu rapor gelecekte çocuk ve adolesan sağlığı alanında gerçekleşmesi beklenen/istenen gelişmelere ulaşılması adına bir yol gösterici görevi görmesi adına derlenmiş, TÜSEB ve TAÇESE faaliyetlerini çocuk alanında çatı dernekler ve yandal dernekleri ile paylaşarak bu alanda sağlık sektörünün geleceğinin şekillenmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

İyi dilekler sunularak çalıştay sonlandırılmıştır.

**TÜS
SEB**
TÜRKİYE
SAĞLIK
ENSTİTÜLERİ
BAŞKANLIĞI

**TÜS
SEB** **TACESE**
TÜRKİYE ANNE, ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI
ENSTİTÜSÜ

